

Tijd rijp voor biologische veredeling en zaadproductie

Bejo Zaden lanceert Biologisch Zaad Programma

Vanaf 2004, wanneer volgens de Europese regelgeving het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal verplicht is, zal de biologische sector minder rassen tot haar beschikking hebben. Dat voorspelt Dick van der Zeijden, manager verkoopondersteuning van Bejo Zaden. Want niet alle rassen die de sector nu gebruikt zullen tegen die tijd al onder biologische condities worden geproduceerd, is zijn verwachting. In meerdere landen zijn inmiddels biologische proefvelden opgezet. Naast zaadproductie en -behandeling wordt gewasveredeling voor biologische omstandigheden een belangrijke activiteit.

Projectleider biologisch zaadprogramma Fred van de Crommert en Dick van der Zeijden beoordelen de biologische peen.

VEREDELING

Bejo Zaden produceert, bewerkt en veredelt zaadgoed voor de vollegrondsgroenteteelt van zo'n veertig tweejarige kruisbestuivende gewassen. Het bedrijf is in Nederland en Europa marktleider voor kool, ui en wortelen, drie belangrijke gewassen in de biologische landbouw. Dick van der Zeijden, verkoopmanager van Bejo Zaden: 'De verkoop aan biologische telers beslaat in Nederland ongeveer twee procent van de omzet. In andere Europese landen ligt dat percentage hoger. Met de huidige inspanningen verwachten we dat de omzet in Nederland zal oplopen tot vijf procent en in sommige andere Europese landen tot tien procent. Voor Bejo is de biologische sector echter ook inspirerend vanwege haar andere denk- en werkwijze.'

Biologisch Zaad Programma

Enkele jaren geleden nam Bejo Zaden de beslissing om zich meer te gaan richten op de biologische landbouw. Van der Zeijden: 'Door de snel groeiende markt en de actuele, door het Louis Bolk Instituut aangevoerde discussie over biologische plantenveredeling, is één en ander in een stroomversnelling geraakt.' Met

het Biologisch Zaad Programma wil het bedrijf nu een doorbraak forceren. 'De markt is in beweging, maar ook intern is er nu draagvlak voor'. Met de markt doelt Van der Zeijden vooral op de ons omringende landen, zoals Scandinavië, Duitsland, Groot-Brittannië, Zwitserland en Oostenrijk, en veel minder op de Nederlandse markt. 'Ook zien we veranderingen in de Verenigde Staten en in sommige landen van Oost-Europa. Voor ons is nu een omslagpunt bereikt.'

Met het Biologisch Zaad Programma wil Bejo concreet werken aan biologische veredeling, zaadproductie en zaadbehandeling en ook de kennisoverdracht binnen de organisatie is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Van der Zeijden: 'Momenteel bekijken wij voor alle zeshonderd rassen die wij in ons assortiment hebben welke rassen en kruisingsouders het meest geschikt zijn voor de biologische teelt. Een aantal van de rassen die geschikt blijken te zijn wordt vervolgens in productie genomen. Maar wij willen ons niet uitsluitend richten op biologische zaadproductie, Bejo wil ook nieuwe rassen ontwikkelen voor de biologische landbouw. Dat houdt in dat wij nieuwe kruisingspro-

gramma's opstarten waarin geschikte kruisingsouders worden opgenomen. Biologische telers zijn bijvoorbeeld specifiek geïnteresseerd in een brede veldtolerantie, onkruidonderdrukkend vermogen en intensieve beworteling. Ook zijn zij meer gespitst op de smaak van het gewas. In de nieuwe kruisingsprogramma's wordt naast genetische modificatie ook afgezien van bepaalde celbiologische technieken.'

OPEN DAGEN

Bejo Zaden houdt van 26 tot en met 30 september open dagen, gericht op boeren, plantenkwekers, zaadhandelaren en vakmensen uit de industrie. Op deze dagen is ook het biologische proefveld te bezoeken. Naast de in de biologische sector veel gebruikte rassen als wortelen Nerac, witte kool Bingo en Slawdena en uien Summit en Hystar zijn hier meer dan dertig gewassen en ruim vijfhonderd rassen, waaronder veel nieuwe rassen, te zien. Bejo Zaden zou graag de reactie van telers horen over de geschiktheid van deze rassen voor de biologische teelt en staat open voor suggesties over toekomstige veredelingsactiviteiten.

Bezoekadres Bejo Zaden: Trambaan 1, Warmenhuizen (NH), telefoon 0226 - 396162

Binnen het Biologisch Zaad Programma werkt Bejo aan de opzet van een structuur van biologische zaadproductiebedrijven. De biologische zaadproductie zal zich vooral gaan afspelen in Frankrijk en Californië, waar de productie van een aantal rassen inmiddels van start is gegaan.

Voor biologische zaadbehandeling is een onderzoekprogramma in gang gezet naar fysieke zaadbehandelingen, zoals warmwaterontsmetting en hitte/droog-behandeling, en biologische zaadbehandelingen, zoals coating met natuurlijke micro-organismen en natuurlijke groeistimulatoren. Protocolen en processen van speciale bestaande producten, zoals geprimed zaad, pillen en gecoat zaad, worden aangepast voor biologische toepassingen.

Warmwaterbehandeling

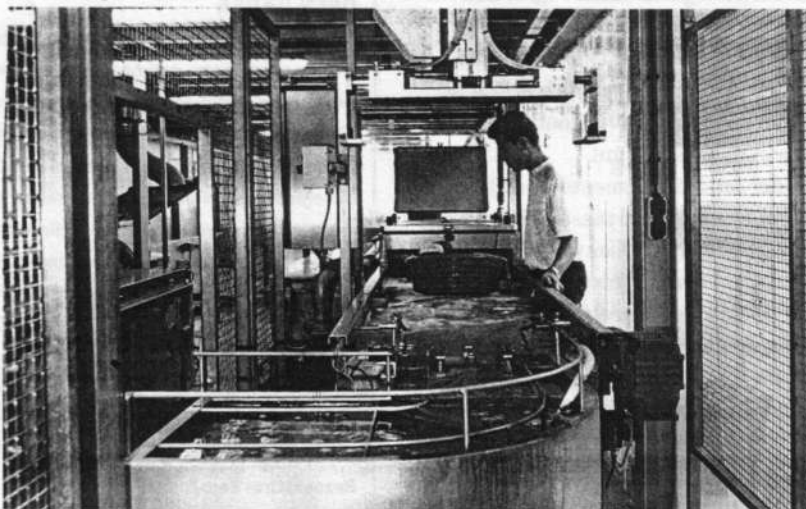
Het zaadgoed dat Bejo Zaden nu aan biologische telers verkoopt heeft uiteraard geen chemische bewerking ondergaan. Van der Zeijden: 'De consequentie is dat voor de biologische sector alle zaadpartijen worden onderzocht op bepaalde organismen en een separate logistiek noodzakelijk maken. Als alternatief voor een chemische behandeling kan het zaadgoed fysisch behandeld worden, door het in water van ongeveer vijftig graden Celsius onder te dompelen. Dit behandelingsproces vindt bij Bejo Zaden al op grote schaal plaats om bijvoorbeeld op niet-chemische wijze schimmels, zoals alternaria bij kool en wortelen, te bestrijden.'

Van der Zeijden verwacht dat na 2004, als de Europese regelgeving uitsluitend nog biologisch uitgangsmateriaal toestaat, alleen nog de veel gebruikte rassen de sector ter beschikking zullen staan. 'Na 2004 zal de sector op zijn tenen moeten lopen. Ik denk dat de biologische sector dan minder keus heeft, simpelweg omdat dan nog niet alle rassen die biologische telers nu gebruiken biologisch geteeld zullen worden. Alleen de meest geschikte en gebruikte rassen blijven dan over. Bejo Zaden zal proberen om de rassen die nu populair zijn onder biologische telers tegen die tijd aan te bieden. Maar ook voor ons gaat de tijd snel, omdat we uitsluitend tweejarige gewassen verkopen. Onze inzet is dat wij de biologische sector op termijn echter een ruime keuze aan rassen voor de vollegrondsgroente-teelt kunnen blijven bieden.'

BEJO ZADEN, WARMENHUIZEN

Bejo Zaden is een internationaal opererend bedrijf, met veertien dochterondernemingen en verkoop in meer dan honderd landen. De afzet gaat voor 85% naar het buitenland. De zaadproductie vindt vooral plaats in Frankrijk, Italië en de Verenigde Staten; de veredelingsactiviteiten vinden voornamelijk in Nederland, Italië, Frankrijk, Polen en India plaats. Alle zaden worden naar het hoofdkantoor en distributiecentrum in het Nederlandse Warmenhuizen (NH) getransporteerd voor kwaliteitscontrole, bewerking en verpakking.

Behandeling van wortelzaad in de warmwaterinstallatie. Foto's Gerard Vlaar

Annemieke van Roekel
freelance journalist

Radio

Vorig jaar was er een periode van extreem mooi weer met hoge temperaturen en veel zon. Ik had de hele dag buiten gewerkt op het land en had 's avonds een voldaan gevoel over het gedane werk en over mezelf (heerlijk de hele dag in de gezonde buitenlucht geweest) totdat ik op de radio hoorde dat het beter was geweest om die dag maar binnen te blijven in verband met smogvorming. Mijn gevoel botste met de kale en harde werkelijkheid en veranderde in een machteloze berusting. Hoe sluipend komt de vervuiling steeds dichterbij en in hoeverre raakt dit de productkwaliteit van de biologische landbouw? Witte dakgoten zijn binnen een paar jaar zwart van de aanslag. Wat op de witte dakgoot neerslaat, slaat ook op het gras en op de andere gewassen neer, mag je aannemen. En ik woon nog niet eens in de buurt van een vliegveld, waar de vliegtuigen bij bosjes hun tanks met kerosine in de lucht leegsproeien. Allemaal achtergrondvervuiling. Desondanks doet de biologische landbouw het altijd nog beter dan de reguliere, maar toch is het letterlijk een smet op onze producten. Het probleem bij achtergrondvervuiling is echter dat het met de menselijke zintuigen niet of bijna niet is waar te nemen. Helemaal niet als het gaat om radioactieve- of gentichevvervuiling. De gevolgen zijn slechts met bevolkingsonderzoeken en statistische analyses aan te tonen. Daarom is het ook zo sluipend: Als mensen voortdurend in de stank of in de geelgekleurde roetwolken zouden moeten leven en daarvan direct waarneembaar ziek zouden worden, dan zou iedereen veel actiever zijn met het bestrijden van die vervuiling. De uitdaging is dan ook om de achtergrondvervuiling zichtbaar te maken, zodat de samenleving zich er meer bewust van wordt en meer genegen zal zijn om de oorzaken ervan structureel aan te pakken. Tot die tijd is er maar één oplossing: bij mooi weer de radio uitzetten.

Durk Oosterhof
Melkveehouder in Drachten